

Subiect: Opinie suplimentară cu privire la proiectul de lege nr. 181 pentru modificarea și completarea Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor

Adresată: Raisa APOLSCHII, președinta Comisiei juridice, numiri și imunități, E-mail: cji@parlament.md.

Copie: Nicolae EȘANU, viceministru al justiției, E-mail: nicolae.esanu@justice.gov.md; Cristina MELNIC, Șef al Direcției Generale Legislație, Ministerul Justiției, Email: cristina.melnic@justice.gov.md

Prezentată de: Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM, www.crjm.org), persoane de contact: Nadejda HRIPTIEVSCHI (nadejda.hriptievschi@crjm.org) și Daniel GOINIC (daniel.goinic@crjm.org), tel: 022-843 601

Data: 16 iulie 2018

EXPEDIATĂ PRIN POȘTĂ ELECTRONICĂ

Considerații generale:

La 21 iunie 2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat în lectura a I-a, proiectul de lege nr. 181 pentru modificarea și completarea Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor. CRJM susține proiectul de lege în cea mai mare parte. Apreciem în special simplificarea procedurii disciplinare prin eliminarea etapei de examinare a admisibilității sesizărilor și îmbunătățirea modului de alegere și numire a membrilor Colegiului Disciplinar. La elaborarea acestui proiect de lege, Ministerul Justiției a luat în considerare în mare parte propunerile și argumentele formulate de CRJM la 24 octombrie 2017¹ și a inclus argumentele pentru respingerea propunerilor neacceptate, în sinteza divergențelor. În același timp, în urma completării proiectului de lege după consultările publice, au apărut câteva aspecte noi, care necesită îmbunătățiri. Acestea nu modifică esența proiectului de lege adoptat în prima lectură, dar vor elimina posibilitatea unor interpretări contrare spiritului legii și vor îmbunătăți procedura disciplinară. Includem aceste propuneri punctuale în tabelul de mai jos. Sperăm că acestea vor putea fi analizate până la adoptarea proiectului de lege în lectura a doua.

¹ Opinia CRJM asupra proiectului de lege din 24 octombrie 2017, disponibilă la <https://crjm.org/wp-content/uploads/2017/10/2017-10-24-Op-CRJM-proiect-SistJud.pdf>.

	Textul propus de Ministerul Justiției în proiectul de lege sau textul actual din legislația relevantă	Modificări propuse de CRJM (formulările în legătură cu care se propune eliminarea au fost tăiate cu o linie, iar textul care se propune a fi adăugat este subliniat)	Argumente
1.	La articolul 18, litera c) se abrogă.	Propunem redactarea art. 18 lit. c) după cum urmează: <u>c) cercetarea disciplinară a sesizării;</u>	<p>Propunem reglementarea mai clară a etapelor procedurii disciplinare, pentru a asigura atât o claritate, cât și o previzibilitate a legii și a procedurii. Propunerea nu vine decât să precizeze elementele deja inclus în proiectul de lege nr. 181. Astfel, din proiect reies următoarele etape ale procedurii disciplinare:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) depunerea sesizărilor privind faptele care pot constitui abateri disciplinare; (Această etapă este clar reglementată de proiectul de lege). b) verificarea sesizărilor de către Inspekția Judiciară; (Această etapă este reglementată în proiectul de lege, care prevede completări cu privire la termenul verificării (20 de zile cu posibilitatea prelungirii cu 15 zile) și posibilitatea respingerii sesizării de către Inspekția Judiciară). c) <u>cercetarea disciplinară a sesizării;</u> (Nu este clar prevăzută ca etapă și reglementările ulterioare în proiectul de lege sunt confuze, deoarece în art. 23 alin. (1²) doar se menționează sintagma „începerea cercetării disciplinare” și termenul acesteia, fără însă a indica clar cu ce se finalizează această etapă. Mai mult, în art. 26 alin. (1) se introduce o confuzie între verificarea și cercetarea disciplinară a sesizării. Propuneri de clarificare sunt incluse mai jos). d) examinarea cauzelor disciplinare de către colegiul disciplinar; (Această etapă este clar reglementată). e) adoptarea hotărârilor pe cauzele disciplinare. (Această etapă este clar reglementată). <p>Propunerile ce urmează sunt făcute urmând logica diferențierii clare între etapa verificării și cea a cercetării disciplinare. Dacă autorii proiectului de lege nu acceptă aceste propuneri, cel puțin este necesară</p>

			clarificarea situației în care Inspekția Judiciară și după cercetarea disciplinară nu constată ca fiind probate suficient faptele invocate și, respectiv, nu consideră întemeiată transmiterea dosarului spre examinare Colegiului Disciplinar.
2.	Denumirea articolului 23 din Legea nr. 178: Articolul 23. Verificarea sesizării	Propunem completarea denumirii art. 23 după cum urmează: Articolul 23. Verificarea și <u>cercetarea</u> disciplinară a sesizării	Propunem completarea denumirii art. 23 cu sintagma „și cercetarea disciplinară” după cuvântul „verificarea” pentru a reflecta mai complet sensul întregului articol.
3.	Articolul 23 , alineatul (1) se completează cu două propoziții cu următorul cuprins: „Verificarea se efectuează de inspectorii-judecători în termen de cel mult 20 de zile lucrătoare de la data înregistrării sesizării. Termenul de verificare a sesizării poate fi prelungit de inspectorul principal cu cel mult 15 zile calendaristice la cererea inspectorului judecător care verifică sesizarea, dacă există motive întemeiate care justifică prelungirea termenului.”;	Propunem completarea art. 23 alin. (1) propus în proiectul de lege cu următoarea frază: „Verificarea sesizării de către Inspekția Judiciară se finalizează fie cu decizia de respingere a sesizării, fie cu rezoluția de a dispune pornirea procedurii disciplinare.”	Propunem reglementarea mai clară a finalității etapei verificării sesizării, pentru a asigura și o claritate și exactitate a procedurii disciplinare. Mai jos sunt propuse câteva completări în vederea reglementării mai clare și a etapei cercetării disciplinare.
4.	Articolul 23, care se completează cu alin. (1²) cu următorul cuprins: (1 ²) În cazul în care inspectorul-judecător constată existența elementelor constitutive ale abaterilor disciplinare, prin rezoluție dispune pornirea	Propunem revizuirea Articolului 23, care se completează cu alin. (1²) cu următorul cuprins, după cum urmează: (1 ²) În cazul în care inspectorul-judecător constată existența elementelor constitutive ale abaterilor disciplinare, prin rezoluție dispune pornirea procedurii disciplinare, <u>începerea și efectuarea</u> cercetării	Modificările sunt propuse pentru a clarifica și a distinge etapa verificării de cea a cercetării disciplinare, altfel legea este prea confuză și va crea dificultăți la aplicarea acesteia. Mai mult, propunem acordarea competenței Inspekției Judiciare de a dispune clasarea procedurii disciplinare în cazul în care probele administrate nu au confirmat cele invocate în sesizarea disciplinară. Acest lucru presupune competențe mai mari Inspekției Judiciare, dar acestea sunt necesare pentru a asigura o cercetare cât mai completă și obiectivă a sesizărilor. Fără o astfel de

	<p>procedurii disciplinare, începerea cercetării disciplinare, care se efectuează în termen de 30 de zile lucrătoare de la data dispunerii acesteia, cu posibilitatea prelungirii de către inspectorul-judecător principal cu cel mult 15 zile, la cererea inspectorului-judecător care verifică sesizarea, dacă există motive întemeiate care justifică prelungirea termenului.</p>	<p>disciplinare⁷. <u>Cercetarea disciplinară se efectuează în termen de 30 de zile lucrătoare de la data dispunerii acesteia pornirea procedurii disciplinare</u>, cu posibilitatea prelungirii de către inspectorul-judecător principal cu cel mult 15 zile, la cererea inspectorului-judecător care verifică sesizarea, dacă există motive întemeiate care justifică prelungirea termenului. <u>Cercetarea disciplinară se finalizează fie cu dispoziția Inspecției Judiciare de clasare a procedurii disciplinare, fie cu un raport disciplinar în care propune Colegiului Disciplinar sancționarea disciplinară a judecătorului vizat. Inspecția Judiciară emite dispoziția de clasare a procedurii disciplinare dacă faptele invocate în sesizare nu s-au confirmat prin probele administrate în cadrul cercetării disciplinare. Dispoziția Inspecției Judiciare de clasare a procedurii disciplinare se contestă de autorul sesizării la completul de examinare a contestațiilor a colegiului disciplinar în decurs de 15 zile de la data recepționării dispoziției. Contestațiile se examinează conform procedurii prevăzute de art. 27-29.</u></p>	<p>competență. Inspecția Judiciară este impusă să ia doar atitudine acuzatoare, astfel reducând etapa cercetării disciplinare doar la acuzarea judecătorului. O asemenea abordare în practică va determina iarăși respingeri grăbite și neîntemeiate a sesizărilor, continuând practica vicioasă actuală a Inspecției Judiciare de respingere ca vădit neîntemeiate a sesizărilor disciplinare pentru a evita continuarea întregii proceduri disciplinare.²</p>
--	--	---	--

² A se vedea pentru detalii constatările din Analiza legislației și practicii privind răspunderea disciplinară a judecătorilor 2015-2016, disponibilă la <https://crjm.org/analiza-legislatiei-si-practicii-privind-raspunderea-disciplinara-a-judecatorilor-2015-2016-2/>. Legea nr. 178 prevede competența Inspecției Judiciare de a respinge, în termen de 10 zile, ca vădit neîntemeiate acele sesizări care nu țin de răspunderea disciplinară a judecătorilor. În anul 2015, din 1,889 de sesizări, 1,367 sau 72% din toate sesizările au fost respinse de Inspecția Judiciară ca vădit neîntemeiate. Din cele 1,367 de decizii, 385 sau 28% au fost contestate la Completele de admisibilitate. Această competență presupune ca Inspecția Judiciară să respingă doar acele sesizări care nu se încadrează în domeniul răspunderii disciplinare și care pot fi determinate rapid, în baza conținutului sesizării și a materialelor anexate. În practică, Inspecția Judiciară interpretează extensiv sintagma de „sesizări vădit neîntemeiate” și respinge chiar și sesizările în care există aparențe de abateri disciplinare. Deseori Inspecția Judiciară nu se încadrează în termenul de 10 zile, dar oricum le respinge pentru a evita întreaga procedură disciplinară.

		<u>Dispozițiile Inspecției Judiciare de clasare a procedurii disciplinare se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii.</u>	
5.	Articolul 23 alin. (2) lit. e): e) să transmită dosarul disciplinar colegiului disciplinar și să susțină raportul cu privire la rezultatele verificării sesizării;	Propunem modificarea art. 23 alin. (2) lit. e) după cum urmează: e) să transmită dosarul disciplinar colegiului disciplinar și să susțină raportul cu privire la rezultatele <u>verificării cercetării disciplinare a sesizării</u> ;	Propunem înlocuirea sintagmei „verificării” cu sintagma „cercetării disciplinare a” pentru claritate, urmând logica propunerilor de mai sus de reglementare mai clară a celor două etape a procedurii disciplinare – verificarea și cercetarea disciplinară.
6.	Articolul 26 alin. (1): (1) După finalizarea verificării și cercetării disciplinare, în cazul constatării existenței elementelor constitutive ale abaterii disciplinare, inspectorul-judecător întocmește un raport.	Propunem modificarea art. 26 alin. (1) după cum urmează: (1) După finalizarea <u>verificării și cercetării</u> disciplinare, în cazul constatării existenței elementelor constitutive ale abaterii disciplinare, inspectorul-judecător întocmește un raport.	Propunem excluderea cuvântului „verificare”, deoarece după verificare Inspecția Judiciară nu întocmește raport, ci dispune pornirea procedurii disciplinare și, respectiv, efectuare cercetării disciplinare.
7.	Articolul 29 alin. (3): (3) Hotărîrea privind admiterea contestației este obligatorie pentru inspecția judiciară, care urmează să efectueze verificarea sesizării în conformitate cu art. 23. Hotărîrea privind respingerea contestației împotriva deciziei inspecției judiciare de respingere a sesizării este definitivă.	Propunem modificarea art. 29 alin. (3) după cum urmează: (3) Hotărîrea privind admiterea contestației este obligatorie pentru inspecția judiciară, care urmează să efectueze <u>verificarea cercetarea disciplinară a sesizării</u> în conformitate cu art. 23. Hotărîrea privind respingerea contestației împotriva deciziei inspecției judiciare de respingere a sesizării <u>sau de clasare a procedurii disciplinare</u> este definitivă.	Propunem înlocuirea cuvântului „verificarea” cu sintagma „cercetării disciplinare” și completarea cu sintagma „sau de clasare a procedurii disciplinare” pentru claritate și pentru a urma o logică consecutivă a etapelor procedurii disciplinare.